

Natuur op Mettrayweg 34 Eefde

26 augustus 2013

ZOON ECOLOGIE

Colofon

Titel	Natuur op Mettrayweg 34 Eefde
Opdrachtgever	<i>mRO</i>
Uitvoerder	ZOON ECOLOGIE
Auteur	C.P.M.Zoon
Datum	26 augustus 2013

ZOON ECOLOGIE

Balkerweg 60, 7738 PB, Witharen

tel: 0523-676.470, 06-22682040

e-mail: info@zoon-ecologie.nl

Onderdeel van Ecologen Collectief Oost Nederland (ECO).

Ervaring sinds 1980 met veldonderzoek naar flora en vegetatie in Nederland en met faunaonderzoek in West-Europa.

Vanaf 1986 is gewerkt aan vorming van natuurbeleid van overheden en effectbeoordeling van ruimtelijke plannen in Nederland.

Vanaf 1990 is ervaring met terreinbeheer en natuurontwikkeling.

Sinds 2010 voeren we natuurbegrazing uit met een eigen schaapskudde.

Inhoud

Inleiding	3
Ligging van het terrein	
Het plan	
Status van het terrein in het natuurbeleid	
Noodzaak van een natuurtoets	5
Toets in het kader van gebiedsbescherming	
Toets in het kader van soortbescherming	
<i>Beschermingscategorieën Flora- en faunawet</i>	
<i>Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten</i>	
<i>Zorgplicht soortbescherming</i>	
<i>Rode lijst van bedreigde soorten</i>	
Natuurwaarden	6
Onderzoek	
Toestand van het plangebied	
Verwachting voor beschermde soorten	
Aangetroffen beschermde soorten	
Bestaande gegevens van beschermde soorten	
Het belang van het terrein voor beschermde soorten	
Het belang van het terrein voor beschermde gebieden	
Effecten	10
Effecten van het plan op beschermde soorten	
Effecten van het plan op beschermde gebieden	
Conclusies	11
Aanbevelingen	12
Nader onderzoek	
Mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van negatieve effecten	
Ontheffingen	
Bronnen	13
Bijlage1	Habitattoets

Inleiding

Ligging van het terrein

Het plangebied ligt ten noordwesten van Eefde (bij Zutphen), op de Eefdense enk, nabij de IJssel.

Het plan is gesitueerd rond een uitgekleeid en verlaten boerenerf.

Het plan

Er worden in het plan geen bestaande gebouwen gespaard. De hoofdstructuur van de beplanting wordt wel gehandhaafd en weer uitgebreid in de vorm van het voormalig erf.

Status van het gebied in het natuurbeleid

Het plangebied heeft geen status in het natuurbeleid. Op geringe afstand ligt echter het Natura 2000 gebied IJsseluiterwaarden. Het plan moet daarom getoetst worden op zijn invloed op dit gebied.

Noodzaak van een natuurtoets

Toets in het kader van gebiedsbescherming

Voor elke ingreep, beheersplan, bestemmingsplan of bouwplan, dient onderzocht te worden of er negatieve effecten zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 gebieden of Beschermde Natuurmonumenten. Deze doelstellingen zijn geformuleerd als populaties van soorten en habitats. De opbouw van deze zogenaamde "habitattoets" wordt weergegeven in bijlage 1.

Toets in het kader van soortbescherming

Bij elk plan dat ingrijpt op standplaatsen van planten of vaste verblijfplaatsen van dieren, dient getoetst te worden wat het effect is op beschermde soorten, die met name genoemd zijn in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet geldt altijd en overal, waar beschermde soorten voorkomen.

In deze wet worden beschermde soorten in drie beschermingscategorieën ingedeeld.

Beschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1	Algemene soorten waarvoor geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkeling. Anders is wel ontheffing nodig voor verstoren of vernietigen en er geldt altijd de zorgplicht (art.2).
Tabel 2	Soorten waarvoor ontheffing aangevraagd moet worden, behalve als er gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode, waarbij de zorgplicht blijft gelden. Ontheffing kan worden verleend als de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.
Tabel 3	Zeldzame soorten, waarvoor altijd ontheffing aangevraagd moet worden. Ontheffing wordt alleen verleend als voldaan wordt aan alle volgende criteria: - én - er sprake is van een in de wet genoemd belang - én - er geen alternatieven zijn - én - de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort Voor soorten uit Habitatrichtlijn bijlage IV (alle in tabel 3) is alleen ontheffing voor een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk bij een dwingende reden van groot openbaar belang. Voor Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels en alle in tabel 3) is geen ontheffing bij ruimtelijke ontwikkeling mogelijk, ook niet bij een dwingende reden van groot openbaar belang.

Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten

Van alle vogelsoorten zijn de bewoonde nesten tijdens het broedseizoen beschermd. Daarboven zijn nesten en verblijfplaatsen van vogels jaarrond beschermd, als deze:

- het gehele jaar gebruik maken van de verblijfplaatsen (cat 1);
- honkvaste koloniebroeders zijn (cat. 2);
- honkvaste niet-koloniebroeders zijn (cat 3)
- zelf geen nest kunnen maken en elk jaar naar hetzelfde nest terugkeren (cat 4)

Indien het voortbestaan op locatie van beschermde soorten planten of dieren uit tabel 2 en 3 door de ingreep negatief beïnvloed worden, is sprake van overtreding van de Flora- en faunawet.

Voor soorten van Habitatrichtlijn bijlage IV en Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels) dient het plan zo uitgevoerd te worden dat de duurzame instandhouding van deze soorten niet bedreigd wordt en de ecologische functionaliteit niet in gevaar komt. Overtreding van de Flora- en faunawet wordt zo voorkomen.

Initiatiefnemer dient dit aannemelijk te maken door middel van een activiteitenplan, dat eventueel door het ministerie van EZ goedgekeurd kan worden (niet verplicht). Ook onbeschermde soorten mogen niet onnodig moedwillig vernietigd worden. Iedereen dient zich te houden aan de zorgplicht (art. 2 Flora- en faunawet).

Zorgplicht soortbescherming

Voor alle soorten geldt de zorgplicht (art. 2 Flora – en Faunawet).

Dit houdt in dat de ingreep op zodanige wijze dient plaats te vinden, dat de schade aan planten en dieren beperkt wordt.

Men dient bij de uitvoering rekening te houden met kwetsbare perioden van soorten (voortplantingstijd, overwintering).

Alle soorten die tijdens de ingreep aangetroffen worden dienen verplaatst of beschermd te worden, zodat zij behouden kunnen blijven.

Vaak is hiervoor deskundige begeleiding nodig bij de uitvoering van het plan.

Rode lijst van bedreigde soorten

Soorten zijn opgenomen in de rode lijsten, omdat ze kwetsbaar zijn. Verstoring en vernietiging van leefgebied en individuen heeft bij deze soorten mogelijk eerder gevolgen voor het duurzaam voortbestaan van populaties, dan bij soorten die niet kwetsbaar zijn. De rode lijsten hebben een signaalfunctie en zijn geen wettelijk toetskader.

Natuurwaarden

Onderzoek

Op de volgende data is het plangebied bezocht:

datum	tijd	doel	weer
21 aug 2013	21:00-22:00	Vleermuizen en situatie	Droog en zacht

Toestand van het plangebied

1. Woning 1984

Het dak sluit goed aan op de gevel (foto). Ingangen voor vleermuizen zijn daar niet. Er zijn geen hooggelegen open stootvoegen. De spouw is slecht toegankelijk voor vleermuizen.

Beide schoorstenen hebben open stootvoegen aan de basis (foto). De spouwen van de schoorstenen en mogelijk aansluitende ruimtes zijn toegankelijk voor vleermuizen. Het dak is belegd met vlakke sluitende dakpan, wat weinig ruimte laat voor huismussen.

2. Oude boerderij 1830

Steensmuur zonder spouw heeft geen holle ruimte.
Over de gehele lengte omgebouwd tot ligboxenstal, zonder kleine ruimtes.
Rieten dak op onbeschoten kap kent geen holle ruimtes.
Dak deels ingestort.

3. Oude veeschuur 1930

Steensmuur zonder spouw heeft geen holle ruimtes.
Over de gehele lengte ingericht als ligboxenstal, zonder kleine ruimtes
Pannendak van vlakke muldenpan op onbeschoten kap, kent geen holle ruimtes
Dak deels open.

4. Wagenloods 1960

Enkelvoudige houten wanden, open schuur. Enkelvoudig golfplaten dak.
Kent geen holle ruimtes.

5. Nieuwe schuur 1970

Enkelvoudige wanden van steen en hout, enkelvoudig golfplaten dak.
Kelder van voormalige ligboxenstal opengebrouwen (open put)
Kent geen holle ruimtes

6. Beplanting

Oprijlaan van middeloude loofbomen, zonder holten.
Verspreide middeloude loofbomen op het erf zonder holten.
Achter op het erf groepen oude eiken met mogelijk holten.

7. Overige kenmerken

Er staat al lang geen vee meer in de stallen.
Er is geen opslag van materialen in de gebouwen of op het erf.

Verwachting voor beschermde soorten

Op grond van de toestand van het plangebied worden de volgende soorten verwacht

soort	Tabel Flora- en faunawet	Habitat-richtlijn bijl. IV	Rode lijst	Jaarrond beschermde vogel	Functie plangebied
Meervleermuis	3	X			Kraamverblijfplaats
Laatvlieger	3	X	x		Kraamverblijfplaats en Jachtgebied
Gewone dwergvleermuis	3	X			Kraamverblijfplaats en jachtgebied
Gewone grootoorvleermuis	3	x			jachtgebied
Holenbroedende vogels	3			mogelijk	Broeden in oude eiken
Overige vogels	3			mogelijk	Broeden in oude eiken
steenuil, kerkuil	3		x	x	Broeden in schuren
Gewone pad	1				Overwintert in schuren

De huismus heeft bij dit dak weinig gelegenheid voor nestelen.

Voor de Gewone grootoorvleermuis is het dak ook ongeschikt als verblijfplaats.

Alleen de twee schoorstenen kunnen dienen als verblijfplaats voor Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Meervleermuis.

De Meervleermuis jaagt langs de IJssel en wetingen en heeft verblijfplaatsen ver in het binnenland in woningen.

De oude bomen achter schuur 5 kunnen nestbomen zijn voor broedvogels, waaronder mogelijk holenbroeders.

De stallen zijn geschikt voor steenuil en kerkuil om te broeden.

Door de afwezigheid van vee, is het broeden van boerenzwaluw echter niet te verwachten.

Het is zeer waarschijnlijk dat er in de schuren Gewone padden overwinteren. Deze kruipen onder vloeren en in kelders.

Aangetroffen beschermde soorten

soort	Tabel Flora- en faunawet	Habitat-richtlijn bijl. IV	Rode lijst	Jaarrond beschermd vogel	Functie plangebied
Gewone dwergvleermuis	3	X			Jacht- en paargebied en vliegroute
Laatvlieger	3	X	x		vliegroute
Gewone grootoorvleermuis	3	x			vliegroute

Enkele Gewone dwergvleermuizen waren aan het jagen. In de voortuin van het woonhuis waren enkele mannetjes aan het roepen (paarplaats). Door de ligging aan een vliegroute is het erf zeer geschikt als paargebied (er komen veel dieren langs).

Enkele Laatvliegers, enkele Gewone dwergvleermuizen en een enkele Gewone grootoorvleermuis gebruiken de bomen op het erf als vliegroute van de bosgebieden in het oosten naar de IJssel in het westen. Het was te laat in het seizoen om groepsverblijven te vinden.

In de gebouwen werden geen dieren aangetroffen en geen sporen van broedgevallen van vogels (nesten, braakballen of uitwerpselen). In 2013 hebben er geen of zeer weinig vogels gebroed. Dit is een gevolg van het ontbreken van landbouwhuisdieren.

Op het erf werden geen beschermde planten aangetroffen.

Bestaande gegevens van beschermde soorten

Er zijn geen gegevens bekend van vleermuizen, steenuil of kerkuil in de omgeving (binnen 1 km) van het plangebied sinds 2000 (Telmee.nl).

De boerenwaluw is al sinds 2005 niet meer bekend van de directe omgeving. Er zijn ook geen bedrijven met vee in de directe omgeving.

Het belang van het terrein voor beschermde soorten

soort	Tabel Flora- en faunawet	Habitat-richtlijn bijl. IV	Rode lijst	Functie plangebied
Gewone dwergvleermuis	3	X		Jacht-, paargebied; vliegroute
Laatvlieger	3	X	x	Jachtgebied, vliegroute
Gewone grootoorvleermuis	3	X		Jachtgebied, vliegroute
Gewone pad	1			Leefgebied en overwintering

Het plangebied heeft een belang voor de vleermuizen in de omgeving. Het is vooral een belangrijk structurelement, waarlang de vleermuizen het gebied doorkruisen. De tuin heeft daarbij een belang als paargebiedje voor de Gewone dwergvleermuis.

Mogelijk is er een vleermuisverblijfplaats in het woonhuis (schoorstenen).

Voor de Gewone pad uit de directe omgeving is dit erf een belangrijk overwinteringsgebied. Het erf ligt als een eiland in een landbouwgebied.

Het belang van het terrein voor beschermde gebieden

Er zijn geen soorten in het plangebied aangetroffen, die ook aanwijzingsdoel van het Natura 2000 gebied IJsseluiterswaarden zijn. Deze zijn ook niet te verwachten. Er is daarom geen relatie, wat betreft te beschermen natuurwaarden, van het plangebied met de IJssel. Het plangebied is daarom niet van belang voor de instandhouding van het Natura 2000 gebied IJsseluiterswaarden.

Effecten

Effecten van het plan op beschermde soorten

Door de sloop van de woning gaan een mogelijke verblijfplaats en een zekere paarplaats van de Gewone dwergvleermuis verloren. Mogelijk ontstaan in de nieuwe gebouwen nieuwe verblijfplaatsen.

Door de toename van beplanting zal de geschiktheid als paargebied sterk toenemen. Bij sloop in het paarseizoen (augustus – oktober) is er wel een negatief effect, omdat dan een paarplaats weggenomen wordt.

Als jachtgebied en vliegroute voor alle soorten vleermuizen neemt het erf in kwaliteit toe.

Door de sloop van de schuren gaan vrijwel zeker overwinteringsplaatsen van de Gewone pad verloren. Onder de nieuwe gebouwen en beplanting kunnen veel nieuwe overwinteringsplaatsen ontstaan. Er is daardoor waarschijnlijk een positief effect.

Bij sloop tijdens de winter is er wel een negatief effect, omdat dan padden zullen sterven.

Er is een positief effect van het plan op broedvogels, omdat de oude beplanting blijft staan en nieuwe toegevoegd wordt. Sloop van de gebouwen in het broedseizoen zal echter voor veel verstoring zorgen.

Effecten van het plan op beschermde gebieden

In het plan wordt de erfbeplanting sterk uitgebreid, waardoor het erf een belangrijkere functie krijgt als leefgebied voor diverse dieren en planten. Het vormt dan een sterkere stapsteen tussen de bosgebieden rond Quatre Bras en de IJssel, dan nu het geval is.

Het plan heeft waarschijnlijk alleen maar positieve effecten op de nabij gelegen Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 gebied IJsseluiterwaarden.

Conclusies

Het plangebied heeft een belangrijke functie als vliegroute over de Eefdense enk, voor diverse soorten vleermuizen tussen de bosgebieden en de IJssel.

Door het plan wordt deze waarde versterkt en in de aanlegfase blijft deze waarde in stand.

Er is een paargebied voor de Gewone dwergvleermuis in de tuin van de woning. Het plan versterkt deze waarde, maar tijdens de aanlegfase is ze tijdelijk afwezig.

Er is mogelijk een verblijfplaats van Gewone dwergvleermuis in de woning. In de nieuwe gebouwen kunnen ook weer verblijfplaatsen komen. Bij de sloop zullen maatregelen genomen moeten worden, die de tijdelijke afwezigheid van de verblijfplaats en de paarplaats verzachten en compenseren, zodat de functie van het erf voor deze vleermuissoort in stand blijft.

Er gaan vrijwel zeker winterverblijfplaatsen van de Gewone pad verloren, bij de sloop van de schuren. Hoewel voor de Gewone pad een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen, dient men op grond van de zorgplicht te voorkomen dat in de winterperiode ook dieren vernietigd worden.

Sloop in het broedseizoen kan nesten van vogels in de beplanting sterk verstoren. Men dient dit te voorkomen.

Het plan is positief voor beschermde soorten en beschermde gebieden, maar tijdens de aanleg moet rekening gehouden worden met enkele soorten.

Aanbevelingen

Nader onderzoek

Er is een duidelijk beeld van de natuurwaarde van het plangebied. Nader onderzoek zal waarschijnlijk een beperkte vleermuisverblijfplaats aantonen en het broeden van enkele vogels.

Door uit te gaan van deze waarden kan met passende maatregelen voorkomen worden dat de Flora- en faunawet overtreden wordt (c.q. het ecologisch functioneren voor de aanwezige soorten in gevaar komt).

Mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van negatieve effecten

Er moeten alleen tijdens de aanlegfase maatregelen genomen worden om soorten te beschermen. Deels is dat een kwestie van periodes, deels moeten er voorzieningen aangebracht worden. Deze maatregelen kunnen opgevat worden als activiteitenplan.

Gewone dwergvleermuis

Verblijfplaats:	- niet slopen tussen 1 mei en 1 augustus (voortplanting)
	- niet slopen tussen 1 november en 1 maart (winterslaap)
	- ophangen 3 vleermuiskasten op het erf, vóór 1 maart
Paarplaats:	- niet slopen tussen 1 augustus en 1 oktober (paartijd)

Gewone pad

Overwinteringsplaats;	- niet slopen vloeren tussen 1 november en 1 maart

Broedvogels in bomen

Nesten:	- niet slopen tussen 15 maart en 15 juli (broedtijd)

Totaal:

- start slopen tussen 1 oktober en 1 november of tussen 1 maart (*) en 15 maart (**)
- ophangen 3 vleermuiskasten vóór 1 maart.

Als de gebouwen en vloeren/kelders gesloopt zijn, kan men daarna bouwrijp maken en bouwen in de gevoelige perioden van de dieren (die er dan vanwege de verstoring niet meer zijn).

() Als het weer eind februari zacht is (boven 5 graden) kan eerder gestart worden, omdat vleermuizen en padden dan al uit hun winterslaap komen.*

(**) Als het begin maart erg zacht is (meer dan 10 graden) kunnen vogels eerder met broeden beginnen. Men kan dan niet meer starten met de sloop. Alleen als men op dat moment al bezig was met de sloop kan men doorgaan, omdat de vogels door de storing van de sloop af zullen zien van broeden.

Ontheffingen

Er zijn geen beschermde soorten aanwezig die niet met passende maatregelen beschermd kunnen worden. Ontheffing van de Flora- en faunawet is daarom niet nodig, als de maatregelen uitgevoerd worden.

Voor eventuele controle is het echter nuttig om een plan van beschermingsmaatregelen te hebben.

Zekerheid over de juistheid van de voorgenomen maatregelen, kan verkregen worden door een activiteitenplan te overleggen aan Dienst Regelingen, in de vorm van een ontheffingsaanvraag. Dienst Regelingen kan dan een zogenaamde “positieve afwijzing met voorwaarden” geven, waarmee het activiteitenplan, onder die voorwaarden, goedgekeurd is.

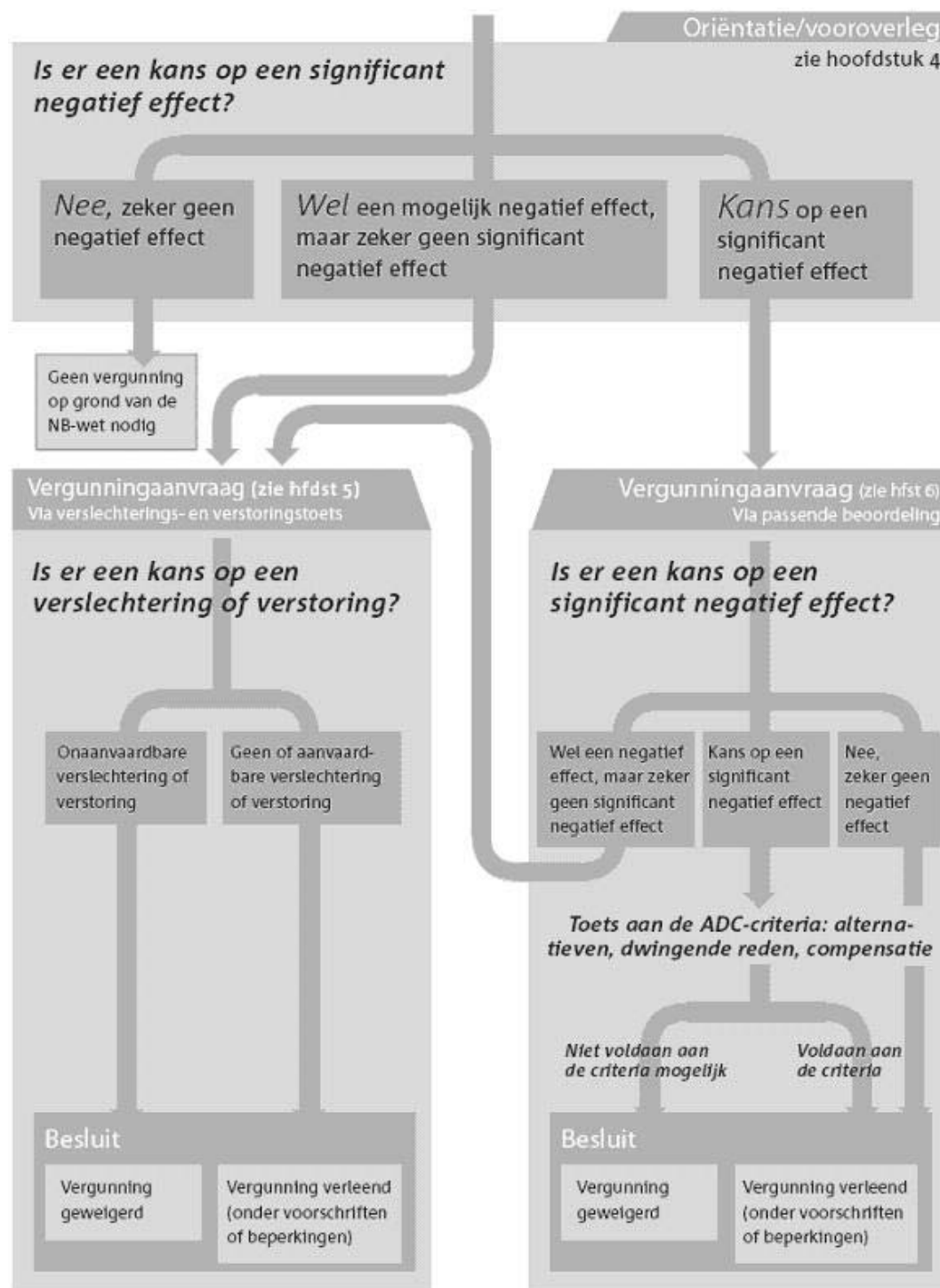
Bronnen

Telmee.nl. Databankgegevens over het voorkomen van vleermuizen in het plangebied en omgeving tussen 2000 en 2013.

Provincie Gelderland. Beheerplannen Natura 2000 gebieden; gebied IJsseluiterswaarden

Bijlage 1 Habitat-toets

Project of handeling

bron: Ministerie van LNV, 2005. Handreiking Natuurbeschermingswet 1998